

ZPRÁVY SLUKO

VDÁVÁ

STUDIJNÍ A LIDOVÝCHOVNÝ ÚSTAV KRAJE OLOMOUCKÉHO
Krajské museum • Krajské výzkumné středisko • Krajská galerie •
Krajská hvězdárna • Přípravný výbor Krajské zoologické a Krajské
botanické zahrady • spolu s Krajskou výzkumnou komisí v Olomouci
Objednávky řiďte na SLUKO, Olomouc I, nám. Republiky 6, tel. 2731

Prosinec 1953

Číslo 31

K bilanci Studijního a lidov ýchovného ústavu kraje Olomouckého za rok 1953

V tomto čísle našich Zpráv podáváme stručný přehled o vykonané práci v roce 1953. Z povahy ústavu, jak vyplývá ze Statutu ústavu, uveřejněného ve Zprávách SLUKO č. 17 (říjen 1952), vychází najevo, že naše práce je svým rozsahem a obsahem značná. Budujeme ústav nového typu a je samozřejmé, že nemajíce předchůdců, musíme si razit svou cestu samostatně, a tu se může stát, že se leckde dopustíme i omylů. Jedno už je však zcela jasné: že se nám podařilo dát našemu kraji vlastivědné středisko badatelské a osvětové činnosti v kraji s dalekosáhlými důsledky. O práci jednotlivých složek a oddělení hovoří zprávy uvnitř tohoto informačního listu. Z nich je patrné, kolik té práce bylo i jaká byla. Je z nich vsak zřejmé i to, jak jsme si rozvrhli úkoly na rok 1953. že ty úkoly přispívají k poznání našeho kraje i k budování socialismu u nás. Čili základní linie se tu po dvou letech činnosti ústavu již rýsuje zcela jasně, a to jak na poli badatelském tak i osvětovém.

Největším zadostiučiněním pracovníků našeho ústavu je to, že nacházeli — jako celek i jako jednotlivci — plnou podporu u lidové správy, zvláště u krajské plánovací komise a IV. rej. KNV. Jen tak se podařilo zvládnout rozsáhlé organizační a technické problémy, spjaté s výstavbou ústavu a jeho jednotlivých složek, zejména pak zahájení adaptací hlašní budovy, úpravu depositářů, výstavba zoologické zahrady na Sv. Kopečku, dostavba hvězdárny atd.

Přehlížíme-li svou práci za minulý rok, vidíme její klady i její nedostatky. Nesplnili jsme úkoly všechny a to především tam, kde se nesplnily předpoklady pro jejich uskutečnění (na př. instalace musejních expozic pro adaptační práce v budově), byly však splněny jiné úkoly nad plán. Důležitá je snaha o prohloubení vlastní vědecké činnosti. Získali jsme také desítky vědeckých i odborných pracovníků i vědeckých institucí, které se podílely na práci průzkumné i v práci ve sběru a určování materiálu pro sbírky. Mnozí naši spolupracovníci působili účinně v pomocných vědeckých a odborných kolektivech u příležitosti příprav k výstavám atd. Avšak ani osvětová složka naší práce nebyla zanedbávána: 12 výstav, 51 přednášek, 7 exkursí, stálá spolupráce s Krajským pionýrským domem i s kronikáři v kraji, součinnost s Čsl. společnostmi pro šíření politických a vědeckých poznatků a s Čsl. rozhlasem, s mičurinskými kroužky na školách, se soubory Lidové umělecké tvořivosti, s tiskem atd., to vše ukazuje, že i na tomto úseku znamenal náš ústav a jeho pracovníci značný přínos pro lidovou osvětu našeho kraje.

Jestliže přehlížíme vykonanou práci, cítíme povinnost poděkovat všem, kteří nám naši práci umožňovali, ji podporovali a s námi spolupracovali. Nevádíme je jmenovitě. Byla by to dlouhá řada. V tom poděkování bychom však chtěli říci, že jsme nikdy nepustili se zretele linii, která pro naši práci vyplývala z usnesení strany a vlády a že i jim, a to na prvním místě, máme co děkovat za to, že můžeme budovat náš ústav jako středisko vědecké a osvětové práce v kraji.

jkz.

Krajské výzkumné středisko

Letošní akce, prováděné ústavem a jeho spolupracovníky z pověření a z prostředků Krajské plánovací komise, zahrnuly rozsáhlou problematiku, která byla vyžadována aktuálními potřebami výstavby. Tyto akce znamenají velký přínos základnímu jmění ústavu, neboť veškerý nasbíraný materiál je věnován do ústavních sbírek.

Kolektiv dr. Jar. Dosedly (zeměpisný ústav Karlovy univ.) zpracoval povodí řeky Krupé po stránce geomorfologické, hydrografické a hydrologické. — Kolektiv doc. dr. Mir. Blažka pracuje na dlouhodobém úkolu ekonomických rozborů kraje. — Prof. dr. M. Boháček a prof. dr. F. Čáda sepsali a zhodnotili velkou část rukopisného bohatství olomoucké universitní knihovny. — Prof. dr. R. Jirkovský provedl radiologický průzkum oblasti hranického okresu. — Ručním bohatstvím kraje se zabývalo několik skupin: dr. R. Janál zpracoval historické zmínky o těžbě železné rudy na panství bouzovském (a vedle toho i přehled rybníků na Hranicku), dr. J. Říhovská provedla celkové hodnocení dosud získaných poznatků a jejich sumarizaci s výsledky průzkumů mineralogických, získaných školou prof. dr. K. Zapletala a s plány využití známých zdrojů. Prof. dr. Fr. Němec s dr. J. Hlobilovou a kolektivem provedl podrobný průzkum petrografie okresu šumperského. Ze žáků prof. dr. K. Zapletala prováděl RND M. Vocílka rudní prospekci v oblasti okresu litovelského; dr. St. Vosyka hydrologické mapování okresu olomouckého a jesenického se zřetelem na agresivní a léčivé vody. Na bibliografii Olomouckého kraje pracovali dr. J. Říhovská, Jar. Vlach, Al. Strnada a prof. A. Kanyzová. — Ing. dr. Zdeněk Gardavský prováděl se svým kolektivem další etapu průzkumu městské rezervace olomoucké. — O. Spáčil zpracoval podklady o městské dopravě v Olomouci. Vedle těchto úkolů rozsáhlejších byla provedena celá řada dalších úkolů menšího rozsahu, o nichž jsme většinou přinesli oznámení v jednotlivých číslech těchto zpráv.

Dr. Vladimír Strnada

Přehledná zpráva o činnosti ústavu za rok 1953

Odbor věd přírodních

Vědecká práce navazovala na činnost průzkumnou. Vlastní průzkumné práce všech referentů úzce souvisely s pracemi badatelů externích a zvláštních expertů, takže bylo dosaženo touto kolektivní prací vysokého překročení původně plánovaných úkolů. Tak místo původně plánovaného průzkumu dvou pohraničních okresů zpracovali referenti pět okresů v kraji; při rozboru podkladů geologických, klimatických a botanických byl brán zřetel na výstavbu těchto okresů v duchu vládního usnesení ze dne 15. září 1953. Vedle charakteristiky okresů podle uvedených vědních oborů byl zpracován také zejména přehled vědomostí o dolování v těchto okresech, o výskytech nerostných surovin, o spodní voči, o petrografické charakteristice a technické použitelnosti všech místních surovin, o polohách klimatických vzhledem k požadovaným účelům, o polohách zemědělských (lučních, pastvinářských a pod.), a o zhoubných erosiích zjevech. Všichni referenti se účastnili ankety na záchranu lesního krytu v horském masivu Vys. Jeseníka před erosi a denudací rozsáhlých ploch. Práce ochrannářské zabraly značnou pracovní i časovou kapacitu. V jejich oboru byl proveden první celokrajský soupis stávajících i navrhovaných přírodních rezervací. Souběžně s průzkumem pěti okresů v kraji proběhl faunistický průzkum vod v okrese šumperském a kojetínském. — Pro účely pasportisace kraje byl zpracován rozsáhlý materiál o dějinách dolování v přehlednou mapu rudního bohatství kraje zároveň s přehledem nejdůležitějších lokalit nerostných surovin. V hranické propasti byl učiněn objev říčních štěrků (viz Zprávy č. 23). Pro účely výstavby vypracovali referenti odborné posudky úzce vymezených lokalit. Těchto posudků bylo vypracováno celkem 45.

V rámci svých plánovaných úkolů organizačních zpracovali referenti zejména organizační podklady pro rozsáhlou průzkumnou činnost v Olomouckém kraji. Vedle toho spolupracovali s projektanty Krajské zoologické zahrady, Krajské hvěz-

dárny a botanické zahrady. Ve všech odděleních odboru by'y vytvořeny poradní vědecké komise a sekce, složené z odborníků pro jednotlivé vědní obory. Jednotliví referenti vykonávali své patronátní povinnosti v okresních museích kraje Olomouckého (podle rozčlenění — viz naše Zprávy č. 19), pokud tato existují. By'a navázána úzká spo'upráce s některými institucemi a musei na Slovensku (ČAV, z museí zvláště s krajským museem Nitrianského kraje a j.).

Sbírky. Průzkumná činnost všech pracovníků SLUKO přinesla značné množství dokladového materiálu ze všech oborů přírodních věd. Ved'e sběrů přírodnin byla nashromážděna důležitá data a mapové podklady, a to zvláště v oboru klimatografie a geografie vůbec. Všechn získaný materiál je v současné době tříděn a zpracován v nově založených depositářiích, spo'u se starými sbírkovými fondy. Některé depositáře (na př. mineralogicko-geologické) byly vybaveny během roku účelným moderním nábytkem do té míry, že odpovídají již požadavkům, kladeným na depositáře ve studijních sbírkách.

Činnost osvětová byla rovněž velmi rozsáh'á. Vedle populárních publikací pronesli referenti celkem 28 přednášek a připravili další přednášky pro nejširší veřejnost i pro rozh'as. Pro zájemce uspořádali instruktáže v terénu a exkurse. Pracovníci odboru působili také jako instruktóři plonýrských kroužků. Pro poma'é provádění stavebních úprav hlavní budovy ústavu nemohli přistoupit k provedení instalace vlastních expozic; proto se zapojili při jiných aktuálních výstavách v Olomouci i jinde v kraji, kam dodali materiál z ústavních sbírek (výst. Vznik a vývoj vesmíru, země a člověka v Olomouci, krasová výstava v Javoříčku, expozice v Jeseníku). V rámci akcí ústavu byla provedena výstava Astronomie pro každého. Referenti vypracovali v rámci svých patronátních záležitostí libreta okresním museím a spolupracovali při instalacích.

Činnost publikační. Spolu s odborem věd o společnosti byl připraven k vydání Sborník prací SLUKO jako vědecká publikace, která by navázala na zdravé tradice Časopisu vlasteneckého spolku musejního v Olomouci. V různých sbornících a časopisech publikovali referenti odboru celkem 4 věd. práce, dalších 5 je připraveno. Pro užší kruh zájemců napsali referenti celkem 45 studií. Populárně vědecká práce byla vydána nákladem n. p. Čedok a další je připravena k tisku. Pracovníci odboru se dále podíleli na redakci Zapletalovy Geologické mapy Olomouckého kraje, kterou vydalo SLUKO, a redigovali tyto Zprávy. Pro vydavatelství krajských publikací posoudili celkem 3 rukopisy začínajících autorů, pro n. p. Čedok posoudili jeden další rukopis.

Odbor věd o společnosti

Činnost vědecká. Zemědělské oddělení dodalo Krajské plánovací komisi elaborát o větrných mlýnech v kraji Olomouckém. Po dokončení první pracovní etapy (soup'isu) na historii větrných mlýnů je prováděno ověřování posoupnosti držitelů jednotlivých objektů. Pro Krajskou zoologickou zahradu byly vypracovány posudky o stavu polních pozemků a návrh osevního plánu. Byl prohédnut a popsán nálezk pamětních zápisů a předmětů ve věži zámku ve Velkých Losínách. Krajsové bibliografie, týkající se určitých oborů, by'y pořizeny v oddělení národopisném a v oddělení vojenském. V oddělení archeologickém byl založen nálezový katastr, shrnující dřívější nálezové zprávy i všechny nové informace. Kromě četných průzkumových prací v terénu, které přines'y 59 nových nálezů, účastnil se referent tohoto oddělení prací geologického ústavu v Předměstí. Z oddělení pro dějiny dělnického hnutí byl vypracován „Soupis rudného bohatství Olomouckého kraje“.

Oddělení pro prehistorii nemělo do května r. 1953 referenta. Neodkladné práce (zachraňovací výzkumy, styk s badateli a pod.), obstarával do té doby sup'ující referent V. B u r i a n. Od května se ujal vedení tohoto oddělení dr. J. S k u t i l.

Činnost organizační. Ve všech odděleních odboru věd o společnosti (až na odd. pro prehistorii) by'y ustaveny podle Statutu SLUKO stálé sbory odborných poradců a spolupracovníků. Byla zřízena poradna pro lidovou píseň, tanec a kroj. V národopisném oddělení jsou zachyceni lidoví zpěváci a vypravěči. Zemědělské

oddělení získalo (dotazníková akce č. 4) informace o stavu kronik všech druhů na území kraje, dále materiál k soupisu názvů vodních toků a ploch a starých hraničních kamenů. Z oddělení pro prehistorii byla podniknuta dotazníková akce k zachycení materiálů pro práci o nejstarším osídlování Moravy. Referent oddělení pro dějiny dělnického hnutí spolupracoval při utvoření krajské komise i okresních komisí pro bádání o dějinách dělnického hnutí a dějin KSC.

V rámci patronátních závazků byly vyříděny sbírky zbraní v okresních museích ve Šternberku, Zábřehu a v Bruntále.

Práce ve sbírkách tvořila hlavní základnu činnosti. Tak v oddělení archeologickém bylo zveřejňováno přes 10.000 sbírkových kusů; separátně je inventarizována známá Gottwaldova sbírka, čítající přes 9000 kusů. Všechny sbírky byly uloženy do nově vybudovaných depositářů. — V zemědělském oddělení byl založen depositář pro studijní sbírky. Všechny sbírkové předměty byly konservovány a restaurovány. Do sbírek oddělení přibýlo mnoho nového materiálu z různých fondů (viz jednotlivá čísla Zpráva během roku). Inventurně bylo podchyceno celkem 359 předmětů. — Také pro vojenské oddělení byly získány potřebné prostory a založeny depositáře. Pracovníci oddělení provedli nejnutnější konservaci sbírkových předmětů. Do inventáře bylo zapsáno 579 kusů, zkatalogisováno 1310 kusů. — V depositářích národopisného oddělení byl rozříděn krojový a jiný textilní materiál podle provenience, provedena desinfekce, čištění, oprava textilií a úprava deponovaných kusů. V definitivních depositářích byla také soustředěna keramika, při čemž byla současně provedena revize sbírkových předmětů. Zkatalogisováno bylo 140 předmětů textilií, 400 výšivek a keramická sbírka Gottwaldova o 120 číslech. Celkový stav národopisných sbírek vykazuje koncem r. 1953 2473 čísel. — Pro oddělení uměleckého průmyslu získány žádoucí prostory. Dnes je již větší část vyříděných exponátů nainstalována v nových regálech; nejdále pokročily práce ve sbírkách uměleckého porcelánu a kameniny, kde bylo zkatalogisováno na 700 exponátů. Sbírkový církevní oddělení přešly podle charakteru jednotlivých předmětů do příslušných sbírek podle oborů. Sbírková antických mincí byla chronologicky uspořádána, při čemž byla provedena řada oprav v původní identifikaci. — Ani oddělení pro dějiny dělnického hnutí nezůstává pozadu. I zde byly založeny první inventáře a provedena katalogisace sbírkového materiálu, obsahující přes 500 čísel.

V rámci osvětové činnosti přednesli pracovníci odboru celkem 23 přednášek a provedli několik instruktáží pro jednotlivé zájemce. Z výstav zaslouží zmínky především výstava K. Gottwald — J. V. Stalin (přehled a odkaz jejich revolučního a budovatelského díla), která se po provedení v Olomouci stala putovní výstavou. V prosinci byla otevřena vzpomínková výstava Archeologie-národopis. Výstava 5.000 let zemědělství kraje Olomouckého byla instalována po částech celkem na 6 místech v kraji. Referent zemědělského oddělení spolupracoval s komisí Olomouckého hnutí za vysoké výnosy a jakost sladovnických ječmenů v pracovním výboru celostátní výstavy a soutěže sladovnických ječmenů ročníku 1953. Menší výstavka byla instalována u příležitosti krajských dožíněk v Náměšti na Hané. Také pracovníci odboru věd o společnosti působili jako instruktóři v zájmových kroužcích pionýrů.

Činnost publikační. Referenti odboru publikovali celkem 16 vědeckých a populárních prací, většího i menšího rozsahu. K tisku jsou připraveny 4 další práce. Z podnětu ústavu byl natočen dokumentární barevný film o vázání hanáckých šátků. Akademii byl poskytnut na její žádost rukopisný soupis nálezů moravských mincí.

Krajská zoologická zahrada

Převážná část všech prací během celého roku byla věnována terenním úpravám. Úprava cest a jejich rozšiřování je v některých úsecích takřka hotova, takže pro rok 1954 zbývá podobná úprava cest v jiných úsecích, zejména jejich úprava po estetické stránce.

Během roku provedli pracovníci a brigádníci oplocení celého pozemku, při čemž bylo třeba plot (drátěné pletivo) natřít. Malé branky v plotě zůstávají pro chodce stále otevřené.

K největším stavbám na pozemku zoo patří stavba vodní hráze, která byla započata v září. První vodní nádrž má obsah ca 2.000 m³; odtud bude voda odtékat do dalších tří kaskádovitě položených nádrží, z nichž třetí bude zřízena nad plánovaným medvěďincem. Hráz u první vodní nádrže je sypaná s betonovým vypouštěcím a přepadovým zařízením; zbývá ještě dokončiti nasypání hráze. Poblíže stávající studny byl otevřen menší lom, z něhož je získáván kámen pro dlažbu návodní strany hráze.

V lesním porostu byla podle plánu provedena řada probírek. V podzimním období byly v některých úsecích vysázeny kaštiny a jeřabiny i jiné druhy dřevin, jejichž účelem je zpevnění a zkvalitnění půdy. Tato práce bude v příštím zintenzivněna. Za tím účelem byla sjednána dohoda s lesním oddělením JNV, podle níž byla parcela zoo převedena (pokud se lesa týká) z lesa užitkového na les účelový, tím jsou dány předpoklady pro větší zásahy do dnešních porostů. Pro pěstování dřevin žádoucích listnáčů byla založena školka.

Budování zoo urychlilo projednávání výstavby skupinového vodovodu pro sedm okolních obcí. Vodovod bude sloužit také potřebám Krajské zoologické zahrady.

V r. 1953 byl značně zvětšen inventář, takže bude možno prováděti některé řemeslné práce.

Přehledneme-li tedy práci vykonanou, můžeme konstatovat, že plánované úkoly byly až na některé menší zbývající práce provedeny. Díky za to patří v nemalé míře brigádníkům, přesto, že v roce 1953 nedosáhly brigády takového počtu jako v r. 1952. Pro tento rok obracíme se znovu na dobrovolné pracovníky, aby nám se zvýšeným úsilím pomohli budovat dílo vysokého kulturního poslání.

Krajská hvězdárna

V prvním čtvrtletí 1953 bylo dokončeno pokrytí otáčivé kopule v průměru 7 m; pokrytí bylo provedeno deskami, isolačním papírem a pozinkovaným plechem.

V dalších dvou čtvrtletích byla zastavena práce pro nedostatek finančních prostředků. Teprve v posledním čtvrtletí (listopad a prosínek) bylo znovu přikročeno k provádění stavebních úprav vnitřku budovy: práce zednické a obkládací, dále práce instalatérské, malířské a natěračské.

Krajská galerie

Po dohodě s Národní galerií v Praze a KNV v Olomouci byly přemístěny sbírky bývalé městské galerie a Klubu přátel umění do hlavní budovy SLUKO na nám. Republiky, kde byly vhodně instalovány po doplnění novými exponáty. Ke sbírkám Krajské galerie byly přičleněny exponáty býv. Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci a Klubu přátel umění, včetně archivního materiálu. Darem přibýlo do sbírek 8 medailí a plaket. Koupí bylo získáno celkem 33 obrazů a plastik, jejichž autory jsou členové Svazu čs. výtvarných umělců (Krajské středisko Olomouc).

Inventarisace a katalogisace sbírek obrazů, plastik a grafických listů tvořila podstatnou složku činnosti referenta Krajské galerie. Celkem bylo zpracováno 1200 exponátů.

V roce 1953 uspořádala Krajská galerie dvě výstavy: *Kresby a akvarely Antónína Mánesa* a *Česká kresba XIX. století*.

Kronikářská poradna

účastnila se školení kronikářských instruktorů. Kronikářům MNV byly dodávány ústní a písemné pokyny k vedení kronik.

Stav sbírek koncem r. 1953

Krajské museum

	stav 1952	přírůstek 1953	stav 1953
mineralogické, geologické paleontologické a krasové ca	20.000	2.230	22.230
zoologické	1.372	324	1.696
botanické ca	31.000	528	31.528
geografické	—	320	320
archeologie ca	20.000	59	20.059
vojenské	1.308	243	1.551
zemědělské	323	54	377
národopis	1.658	815	2.473
umělecký porcelán a keramika	669	6	675
numismatika ca	14.975	25	5.000
čejiny dělnického hnutí	—	500	500
celkem 1953			86.409

Krajská galerie

	stav 1952	přírůstek 1953	celkem
obrazy	531	33	564
grafiky	926	17	943
plastika	193	8	210
celkem 1953			1.717

Přehled vzrůstu knihovny v r. 1953:

	staré fondy	koupí	darem	výmě- nou	z výstav	vlastní náklad	celkem
stav koncem r. 1952	6.003	750	641	3	—	3	7.400
v roce 1953 přibýlo	1.851	477	1.437	1	31	4	3.797
v r. 1953 vyřazeno (ze starých fondů)	12	6	16	—	—	—	34
stav koncem roku 1953	7.842	1.221	2.062	4	31	7	11.167
převzato z VSMO							16.000
celkem 1953							27.167

Krajské museum

(zprávy za prosinec)

Odbor věd přírodních

• *Mineralogické a petrografické oddělení* (dr. Vl. Strnad) obdrželo další moderní zásuvkové skříně do svých depositářů; bylo jich použito k deponování systematické sbírky mineralogické a petrografické, které byly dosud uloženy ve starých výstavních prostorách. Tuto práci, postupující podle předem stanoveného plánu, provádí R. Sládek. Jmenovaný také obohatil studijní sbírku dvěma ukázkami anatasu, narostlého na břidličnatém amfibolitu. Oba tyto unikátní vzorky pocházejí od ing. Kašpárka, objevitele nové lokality anatasu v Jeseníkách.

• *Geologické a paleontologické oddělení* (dr. Vl. Strnad). Referent zpracoval podle požadavků ref. výstavby KNV zbývající okresy v rámci akce průzkumu pěti okresů v kraji a odevzdal v termínu přehledy geologických poměrů Jesenicka, Šumperska, Bruntálska, Rýmařovska a Olomoucka. K práci byly pořízeny přehledy nerostných surovin těchto okresů, fyzikální vlastnosti hornin, přehledy vědomostí o spodní vodě a přehled vědomostí o dolování v těchto okresech. — Vedle toho zpracoval referent z popudu KPK v akci využití kulmských břidlic pro účely stavební; za tím účelem dodal výzkumnému ústavu v Bratislavě k provedení analýs vzorky břidlic ze Svobodných Heřmanic, Jiříkova, Dětrichovic, Svatoňovic, Hrubé Vody a z Velké Střelné.

Od spolupracovníka K. Steckera obdrželo oddělení další kolekci kulmských fossilií (asi 150 kusů), za kterou děkujeme.

• *Geografické oddělení* (dr. J. Luner). V rámci průzkumu 5 okresů kraje dokončil referent průzkum okresu olomouckého a přikročil ke sběru materiálu pro průzkum ostatních okresů v kraji. Pro potřeby územního plánu vypracoval 6 klimatických vyhodnocení a 2 posudky lokalit pro účely rekreační a lázeňské.

• *Botanické oddělení* (dr. B. Šula). Referent dokončil a předal KNV soupis všech přírodních rezervací v Olomouckém kraji. V rámci akce průzkumu pěti okresů v kraji dokončuje písemné průvodní zprávy, týkající se jednotlivých zpracovaných úseků. — Dále se účastnil jednání o některých plánovaných budovatelských akcích v zájmové oblasti Olomoucké.

V botanické sekci stálého sboru poradců a spolupracovníků SLUKO zahájili s ú-

stavem spolupráci další odborníci: dr. A. Hovadík, (Olomouc) a ing. J. Mayer (Olomouc).

• *Zoologické oddělení* (dr. Vl. Teyrovský). — Na výzvu odpovědných míst v Československé Akademii věd byl vypracován a zaslán rámcový přehled speciálních otázek zoologického výzkumu, na kterých se pracuje v zoologickém oddělení SLUKO; tím se oddělení začlenilo do evidence pracovišť, na nichž se řeší výzkumné zoologické úkoly za koordinace zoologickou komisí Československé Akademie věd. — Bylo dokončeno přestěhování výstavní zoologické sbírky do nového přízemního sálu, kde bude nově uspořádána s ohledem na požadavky moderní vlastivědné lidovíchovy.

Odbor věd o společnosti

• *Zemědělské oddělení* (V. Burian). V oddělení bylo pokračováno v inventarisaci nových sbírkových přírůstků. Během prosince přibyla do sbírek opět řada předmětů z kabinetů zrušených rolnických škol (serie odlišků chrupů skotu a orig. chrupů koně v různých věkových stádiích a pathologických změnách vadná koňská kopyta, modely buřev krmné a cukrové řepy a jiných krmných okopanin, vzorky hnojiv a obilnin), fotografie větrných mlýnů v Čelčicích a Koválovicích u Kojetína a šest výtvarných originálů pohledů na zaniklý větrný mlýn v Krčmaní (akad. malíř J. Lenhart a ing. arch. J. Vokoun). Na upozornění konservátora A. Součka bylo získáno koupi ze Lhotky u Hranic několik kusů starého zemědělského nářadí a strojů (3 oradla-háky s esovitým hřídelem, plečka na řepu, kosíř, 2 obilní hrabice kosa a půlvětel z r. 1738).

• *Vojenské oddělení* (V. Burian). V rámci dlouhodobého plánu byla za spolupráce H. Hradila a A. Strnada zinventarisována a zkatalogisována další část sbírek. Do sbírky střeňných zbraní přibyla kulovnice Winchester a mačorážka Buffalo. Referent zpracoval soupis výrobních značek střeňných zbraní ve sbírkách oddělení, který bude publikován pod názvem *Výrobní značek střeňných zbraní, zastoupené ve sbírkách SLUKO*.

• *Oddělení pro národopis* (dr. J. Kanýza). Dne 13. prosince 1953 byla zahájena výstava ze sbírek býv. VSMO jako součást vzpomínkových akcí k jubileu 70. výročí založení prvního českého muzea na Moravě. Referent zpracovává četný dokumentární materiál, týkající se vztahů Jos. Mánesa k Hané, a to pro chystanou publikaci na toto thema.

Práce ve sbírkách s'eduje dále katalogizační úkoly. Nově přibýly do sbírek 3 vzácné kusy stupavské keramiky.

Knihovna

V prosincovém období bylo zainventováno 138 knih. Z tohoto počtu bylo zakoupeno 33 knih, darováno 6 knih a ze starých fondů zařazeno 94 svazků. Darované knihy zaslali tito dárci: 1 Poznańskie towarzystwo przyjací v Poznani, 4 Państwowe muzeum archeologiczne ve Varšavě a 1 Schweizerische Gesellschaft für Urgeschichte v Bernu.

ROH

V důsledku změny resortní ministerské příslušnosti československých muzeí je 1. lednem 1954 odborová skupina ROH SLUKO převedena ze Svazu zaměstnanců a studentů vysokých škol a vědeckých ústavů do Svazu zaměstnanců v umění a kultuře.

Dnem 31. XII. 1953 odešel do výslužby náš milý soudruh Antonín Travěný, krajský školský inspektor, který v posledních letech pracoval jako referent pro dějiny průmyslu a dělnického hnutí v Krajském muzeu. Jeho vysoká politická vyspělost, theoretická i praktická a jeho svědomitost a pracovitost umožňovaly mu dobře plnit jeho úkoly. Na svém pracovišti vykonal velkou práci ve třídění sbírek, ve zpracovávání dějin průmyslu a zejména dolování v našem kraji, dále při budo-

vání výstav o J. V. Stalinovi a při shromažďování materiálu pro expozici o dějinách dělnického hnutí. Jeho činnost v závodní skupině ROH jakož i v KSČ pomáhala mnohým nacházet ve spolupráci s ním správnou cestu. V soudruhu Travěncovi našel každý člověka vždy ochotného k pomoci. Jestliže soudruhu Travěncovi za jeho dosavadní práci děkujeme, vyslovujeme současně i radost z toho, že se rozhodl dále s námi spolupracovat jako externista. Přejeme Ti, milý a vážený soudruhu Travěnce, aby Tvé zdraví Ti sloužilo tak, abys s námi mohl spolupracovat ještě dlouhá léta.

Závodní rada SLUKO

Ředitelství SLUKO

Výstavy

Celostátní výstava a soutěž sladovnických ječmenů ročníku 1953, byla zahájena dne 15. prosince 1953 v Domě umění, Hynaisova 13 a potrvá až do 31. ledna 1954.

Dne 13. prosince 1953 byla zahájena vzpomínková výstava pod názvem *Archeologie-národopis*. Tato výstava je umístěna v budově na nám. Republiky a potrvá do 29. února 1954.

Ústav léčivých rostlin ve Vel. Losinách

Prosíme všechny školy i zájemce, kteří hodlají pěstovat léčivé rostliny (ať pokusně nebo pro výnos), aby při svých žádostech o semena příp. sazenice, uváděli vždy rozlohu plochy určenou k těmto účelům a současně také jakého druhu je pozemek (půda, zastínění, vlhkost a pod.). Na základě těchto údajů bude možno hospodárněji určit množství potřebných semen i výběr vhodných druhů pro jednotlivé plochy.

Různé zprávy

Výzkum památných architektur v Olomouckém kraji. Jako pokračování ve spolupráci se SLUKO provedla katedra věd o umění PU v letních měsících výzkum architektonických památek v okresech Jeseník, Šumperk, Zábřeh, Bruntál a Rýmařov. Tento výzkum, který sleduje především cíle státní ochrany památek v nejohroženějších oblastech Olomouckého kraje, navazuje na loňský celokrajský soupis architektur I. třídy. Výzkum provedl kolektiv posluchačů semináře dějin umění pod vedením prof. dr. V. Richtera a odb. asistenta dr. I. Krška. Zachyceno bylo přes 100 architektur, z nichž značnou část tvoří selské statky z I. pol. XIX. století s reliéfní výzdobou průčelí. Zvláště okresy Zábřeh a Šumperk jsou bohaté na památky tohoto druhu. Ešborát o výsledcích výzkumu bude v nejbližší době předán Studijnímu a lidovým. ústavu a IV. referátu KNV.

Dr Ivo Krsek

• SLUKO oznamuje všem zájemcům, že má k dispozici následující publikace a grafické listy:

Jaromír Bělič: K průzkumu hanáckých nářečí (Kčs 1,20), Vladimír Teyrovský: Vodní plošnice stojatých vod v obvodu Jeseníku-města (klíč k určování běžných druhů), (Kčs 3,—), Karel Zapletal: Geologická mapa Olomouckého kraje (Kčs 15,—), Přírodovědecko-lesnické muzeum na zámku Úsově (Kčs 0,40), Zbrašovské aragonitové jeskyně (Kčs 2,70), 5.000 let zemědělství kraje Olomouckého (Kčs 2,—), Posmrtná výstavka ak. malířky Ludmily Horákové-Helclové (Kčs 0,50), Literární historik Bedřich Václavěk (Kčs 2,—), Petr Bezruč (Kčs 2,—), Posmrtná výstava ak. malíře Hilara Václavky (Kčs 0,50), Krajská přehlídka a soutěž sladovnických ječmenů (Kčs 1,—).

Grafické listy:

Karel Vík: Dóm v Olomouci (barevný dřevoryt), Karel Vík: Mariánský sloup na náměstí Rudé armády v Olomouci (barevný dřevoryt), Vojtěch Sedáček: Orání (litografie), Viktor Polášek: Masopust (barevná litografie), Petr Dillinger: Klášter Hradisko (barevná litografie), František Kobliha: Kytice (dřevoryt), (cena jednotlivých listů je Kčs 10,—).

Objednávky vyřizuje SLUKO přímo.

